

Sarajevo, 17.04.2013.godine

Inicijativa za raskid Granskih Kolektivnih ugovora
u Federaciji Bosne i Hercegovine čiji potpisnik nije UPFBiH

Udruženje poslodavaca FBiH je u cilju pokretanja Inicijative za raskid granskih Kolektivnih ugovora koje nije potpisalo UPFBiH napravilo pregled i analizu svih Kolektivnih ugovora na području FBiH.

Na nivou Federacije BiH postoji potpisano 18. granskih Kolektivnih ugovora i Opšti kolektivni ugovor za teritoriju FBiH.

Prema našem mišljenju nisu sporni sljedeći kolektivni Ugovori:

1. Opšti kolektivni ugovor za teritoriju FBiH („Službene novine FBiH“ broj 54/05);
2. Kolektivni ugovor o izmjenama i dopunama Opšteg kolektivnog ugovora za teritoriju FBiH („Službene novine FBiH“ broj 62/08);
3. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika za djelatnost proizvodnje i prerade metala u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 77/06);
4. Kolektivni ugovor o pravima i obvezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti prometa za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 71/07);
5. Kolektivni ugovor o izmjenama i dopunama Kolektivnog ugovora o pravima i obvezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti prometa za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine od 28.02.2011.godine;
6. Kolektivni ugovor o pravima i obvezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti komunalne privrede za teritorij FBiH („Službene novine FBiH“ broj 48/06);
7. Kolektivni ugovor za djelatnost tekstilne, kožarsko-prerađivačke i gumarske industrije u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl.novine FBiH“ broj 02/08);

Zakonom o radu („Službene novine FBiH“ br. 43/99, 32/00, 29/03) odnosno njegovim članom 112. stav 1. definisano je da pri zaključivanju kolektivnog ugovora na strani zaposlenika može biti sindikat ili više sindikata, a na strani poslodavaca može biti poslodavac ili udruženje poslodavaca. Navedene kolektivne ugovore je potpisalo Udruženje poslodavaca u FBiH odnosno Grupacije unutar Udruženja poslodavaca u FBiH a što je u skladu sa Zakonom o radu i Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju FBiH.

KOLEKTIVNI UGOVORI KOJI SU POTPISANI 2000.GODINE

Udruženje poslodavaca smatra da pod hitno treba pokrenuti inicijative za raskid Kolektivnih ugovori koji su potpisani 2000.godine a koji do sada nisu usklađeni, jer ne samo da su u suprotnosti sa Zakonom o radu i Općim Kolektivnim Ugovorom za teritoriju FBiH već i sa Konvencijom 98 o pravima radnika na organiziranje i na kolektivno pregovaranje.

Kolektivni ugovori koji su potpisani 2000 godine su:

1. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i uposlenika u oblasti građevinarstva, industrije građevinskog materijala i projektovanja u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“ broj 49/00);
2. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti šumarstva, prerade drveta i papira u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ broj 49/00);
3. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti naftne i petrohemijske privrede u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ broj 49/00)
4. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama zaposlenika i poslodavaca za djelatnost trgovine, ugostiteljstva i turizma na području Federacije Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ broj 53/00)
5. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u djelatnostima hemije i nemetala u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ br 53/00);
6. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti poljoprivrede, prehrambene i duhanske industrije i vodoprivrede u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ broj 57/00)
7. Kolektivni ugovor za granu finansija („Službeni novine FBiH“ br. 48/00); -otkazan

Naime ovi kolektivni ugovori su potpisani prije 13 godina od strane nadležnih ministara i granskih sindikata i još uvijek su na snazi i primjenjuju se na poslodavce iako je odredbama ugovora definisano da se primjenjuju na poslodavce sa državnim i većinskim državnim vlasništvom.

Tačno je da u momentu potpisivanja ovih kolektivnih ugovora nije bilo formirano udruženje poslodavaca te da je zakon predvidio prelazno privremeno rješenje po kome poslodavca može predstavljati vlada samo do formiranja Udruženja poslodavaca (vremensko ograničenje član 112. ZOR-a).

Od dana potpisivanja granskih kolektivnih ugovora do danas okolnosti su se potpuno promjenile, većina privrednih subjekata je privatizirano, formirano je Udruženje poslodavaca u FBiH (2002. godine), unutar Udruženja poslodavaca u FBiH su formirane određene grupacije čime su bili stvoreni uslovi za uključivanje udruženja poslodavaca u proces kolektivnog pregovaranja što nije učinjeno do danas.

Ako je potpisivanje bez predstavnika poslodavaca učinjeno 2000. godine iz razloga efikasnosti kolektivnog pregovaranja smatramo da je već 2002. godine stvar trebalo vratiti na zakonsku regulaciju i uključiti udruženje poslodavaca u proces kolektivnog pregovaranja.

Imajući u vidu sve navedene činjenice smatramo da je pod hitno potrebno pokrenuti inicijative za raskid navedenih kolektivnih ugovora i započeti proces pregovaranja i potpisivanja novih kolektivnih ugovora u koje će biti uključeno Udruženje poslodavaca u FBiH odnosno grupacije formirane unutar Udruženja poslodavaca.

KOLEKTIVNI UGOVORI KOJI SU POTPISANI NAKON POTPISIVANJA OPĆEG KOLEKTIVNOG UGOVORA

1. Kolektivni ugovor željezničara Federacije BiH („Službene novine FBiH“ broj 11/07 i 68/10);
2. Kolektivni ugovor za područje telekomunikacija u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ broj 78/06);
3. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika grafičko-izdavačke i medijske djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ broj 48/08)
4. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti elektroprivredne djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ br 61/07)

Posebnu pažnju treba posvetiti kolektivnim ugovorima koji su potpisani nakon potpisivanja Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju FBiH.

Pravni osnov:

Bitne odredbe Zakona o radu („Službene novine FBiH“ br. 43/99, 32/00, 29/03) koje su značajne za ove ugovore:

- a. **ugovorne strane kod kolektivnih ugovora:** Članom 112. stav 1. definisano je da pri zaključivanju kolektivnog ugovora na strani zaposlenika može biti sindikat ili više sindikata, a na strani poslodavaca može biti poslodavac ili udruženje poslodavaca.
- b. **prelazno rješenje:** Izuzetak je predviđen u stavu 3. Člana 112. ZOR-a kojim je utvrđeno da do formiranja udruge poslodavaca na strani poslodavca u postupku pregovaranja i sklapanja kolektivnog ugovora, može biti Vlada Federacije odnosno Vlada kantona.
- c. **obaveznost kolektivnih ugovora:** Kolektivni ugovor je obavezan za strane koje su ga zaključile, kao i za strane koje su mu naknadno pristupile (član 115.ZOR).

Prema članu 39. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju FBiH („Službene novine FBiH“ broj 54/05) kolektivne ugovore za područja djelatnosti zaključuje odgovarajuće udruženje poslodavaca za područje djelatnosti udruženo u Udruženje poslodavaca Federacije BiH.

Prema Zakonu o radu kao i prema Opštem kolektivnom ugovoru ugovorne strane su određene: sindikat ili više sindikata kao predstavnici zaposlenika i poslodavca ili udruženje poslodavaca kao njihovi predstavnici odnosno za granske udruženje poslodavaca za područje djelatnosti udruženo u Udruženje poslodavaca Federacije BiH. To je primarno zakonsko pravilo.

Da se ne bi zaustavio proces kolektivnog pregovaranja budući da je Udruženje poslodavaca formirano kasnije 2002. godine, zakon je predvidio prelazno privremeno rješenje po kome poslodavca može predstavljati vlada samo do formiranja Udruženja poslodavaca (vremensko ograničenje član 112. ZOR-a).

Stpanjem na snagu Općeg kolektivnog ugovora 2005.godine kolektivne ugovore za područja djelatnosti zaključuje odgovarajuće udruženje poslodavaca za područje djelatnosti udruženo u Udruženje poslodavaca Federacije BiH.

Navedeni kolektivni ugovori koji su potpisani nakon 2005 godine su odstupili od pravila koja su definisana Zakonom o radu i Općim kolektivnim ugovorom. Naime, ugovori su potpisani od strane Sindikata i Vlade FBiH odnosno resornih ministarstava i na taj način su isključeni poslodavca iz procesa kolektivnog pregovaranja što ne samo da je protivnoo Zakonu i Općem kolektivnom ugovoru već i postoji neusaglašenost sa Konvencijom 98 o pravima radnika na organiziranje i na kolektivno pregovaranje pogotovu njenim članom 4. u smislu potpisivanja granskih kolektivnih ugovora. Naime u skladu sa članom 4. Konvencije države koje ratificiraju Konvenciju moraju u skladu s nacionalnim uvjetima, ako je potrebno, poduzimati odgovarajuće mjere za poticanje i promicanje punog razvoja i upotrebe mehanizama dobrovoljnog pregovaranja između poslodavaca ili udruga poslodavaca i udruga radnika u cilju utvrđivanja uvjeta zapošljavanja kolektivnim ugovorima. Obzirom da su navedeni granski Ugovori potpisani bez učešća predstavnika poslodavaca a ni država odnosno predstavnici Vlasti nisu učinili ništa u smislu promocije kolektivnog pregovaranja smatramo da se odredbe ove konvencije krše te da je potrebno hitno poduzeti mjere za usklađivanje kolektivnih ugovora sa članom 4. Konvencije br. 98. o pravima radnika na organiziranje i na kolektivno pregovaranje.

Udruženje poslodavaca FBiH formirano je 2002. godine. Zakon o radu stupio je na snagu 2000. godine. Opšti kolektivni ugovor je stupio na snagu 2005. godine.

Naime nedvosmisleno je da kolektivni ugovor za područje djelatnosti može potpisati samo odgovarajuće udruženje poslodavaca, područja djelatnosti, udruženih u UPFBiH. Ukoliko se radi o kolektivnom ugovoru za jednog ili više poslodavaca mogu ga potpisati samo predsjednici Uprava navedenih poslodavaca.

Imajući u vidu navedeno kod potpisivanja navedenih Kolektivnog ugovora u pogledu ugovornih strana isključeni su poslodavci iz procesa pregovaranja i potpisivanja kolektivnog ugovora a što je u suprotnosti sa članom 112. Zakona o radu FBiH, Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju FBiH, te Konvencijom ILO 98odnosno njenim članom 4. koja je obavezujuće za BiH.

Shodno navedenom UPFBiH će zatražiti da se hitno raskinu svi predmetni kolektivni ugovor i da se omogući sindikatu i udruženju poslodavaca da slobodnim kolektivnim pregovaranjem regulišu međusobne odnose.

Naime ovdje treba izdvojiti Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika grafičko-izdavačke i medijske djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ broj 48/08). Navedeni kolektivni ugovor je potpisan od strane Udruženja poslodavaca grafičke, izdavačke i medijske djelatnosti ali navedeno Udruženje nije unutar Udruženja poslodavaca u FBiH što je u suprotnosti sa članom 39. Općeg kolektivnog ugovora.

S tim u vezi smatramo da je Udruženje poslodavaca grafičke, izdavačke i medijske djelatnosti nije bilo ovlašteno potpisivati navedeni granski kolektivni ugovor, te da je potrebno pokrenuti inicijativu za raskid kolektivnog ugovora te ili formirati grupaciju unutar UPFBiH ili postojeće Udruženje pristupiti UPFBiH.

Veazno za Kolektivni ugovor poslodavaca i zaposlenika u oblasti elektroprivredne djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ br 61/07) važno je naglasiti da je potpisan od strane sindikata radnika elektroprivrede BiH, sindikata elektroprivrede HZ HB Mostar i Federalnog Ministarstva energiji, rudarstva i industrije. Imajući u vidu da su obje kompanije elektroprivredne djelatnosti članice Udruženja poslodavaca u FBiH smatramo da je potrebno pokrenuti inicijativu za raskidanje navedenog Ugovora i pokrenuti pregovore u koje će biti uključeno UPFBiH te Uprave Elektroprivrede BiH i Elektroprivrede HZ HB Mostar.

KOLEKTIVNI UGOVORI ZA KOJE NIJE NADLEŽNO UPFBiH I KOJI SE PRIMJENJUJU NA JAVNE USTANOVE ODNOSNO POSLODAVCE KOJE SU U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU

1. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti zdravstva na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ br 61/07)
2. Kolektivni ugovor za područje djelatnosti poštanskog saobraćaja („Službene novine FBiH“ broj 19/07);
3. Kolektivni ugovor za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl novine FBiH“ broj 23/00 i 50/00);
4. Kolektivni ugovor za djelatnost osnovnog obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl novine FBiH“ broj 53/00);
5. Kolektivni ugovor za djelatnost srednjeg obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“ br 51/00)
6. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti rudarstva u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl novine FBiH“ broj 53/07).

Navedene kolektivne ugovore potpisali su predstavnici sindikata i nadležnih ministarstva i oni se primjenjuju na javne ustanove odnosno na strane koje su ga potpisale.

Informaciju sačinila:

Mersiha Jusić, SEKRETAR